

ZTRACENI V PŘEKLADU - Co to je, to Jacques? (od Roberta Novotného)

Kolegyně Martínková se minulý týden na tomto místě trefně ptá, co jí jisté dámy nepřechylováním svého příjmení sdělují, a dochází ke smutnému závěru, že to možná nevědí ani ony samy.

Mě napadá, že něco přece jen sdělují, i když asi vůbec nechtějí... Dnes, po pouhých několika letech, už po ní ani pes neštěkne, ale když trochu zapátráte v paměti, možná si na ni ještě vzpomenete. Prezentovala se jako nová krev a naděje české politiky, ale za své jepičí kariéry víceméně nic nepředvedla. Jedinou větší pozornost na sebe upoutala, když se s partičkou extremistů zúčastnila prvomájových výtržností a od policisty, kterého urážela a provokovala, dostala po puse. Na prvních stranách novin se pak objevovaly rozkošné titulky: „Policista zmlátil Jacques“ nebo „Policista bude stíhán za zbití Jacques“. Když se na to podívá rodilý a tedy kompetentní mluvčí češtiny, automaticky mu proběhne hlavou: neskloňuje se to, takže to asi bude něco neživého, nejspíš středního rodu. A řekne si: Co to je, to Jacques? Tyhle nešťastnice se tím svým nepřechylováním (neboli neskloňováním) chtějí „emancipovat“, ale vlastně samy sebe v jazyce degradují na úroveň takových fenoménů jako fiží nebo klišé.

Ve své zarputilosti by ovšem neměly být selektivní čili sexistické a měly by bojovat za odstranění hanebného skloňování u všech vlastních jmen. Pak bychom se mohli dočkat chytrostí jako: „Koupil jsem si román *Hawksmoor* Peter Ackroyd“ nebo „Poslouchal jsem nahrávku Mozart Figaro svatby s Claudio Abbado“. Čeština by tím získala nový rozměr: ze srozumitelného (a tedy v podstatě nudného) prostředku komunikace by se proměnila v jeden velký rébus, čímž by do dnešní zlenivělé a blahobytné společnosti vnesla permanentní prvek osvěžující nejistoty a chvějivého vzrušení. Ostatní národy by nám pak náš hravý a mozkovou aktivitu povzbuzující jazyk mohly upřímně závidět.

Sveřepé obviňování češtiny, že jí svými pádovými koncovkami „hanobí“ jméno, je bizarní. Když německé noviny budou psát o divukrásném hlase Magdaleny Kožené, bude tam napsáno: *Magdalena Koženás wunderschöne Stimme*, a když v anglických novinách budou referovat o nové hře Václava Havla, bude tam stát *Václav Havel's* (tady navíc ještě ten apostrof, to je ale opravdu ohavnost, není-liž pravda?!) *new drama*. Napadlo by paní Koženou nebo pana Havla, aby protestovali, že jim v cizích jazycích „hyzdí“ jméno? Na to ať si odpoví každý sám. *Margaret Thatcher* se česky řekne Margaret Thatcherová a *Nicole Kidman* se řekne Nicole Kidmanová, tak jako *book* je česky kniha a *table* je stůl.

Zkusme si naopak představit, že by se nějaká, zřejmě americká feministická extremistka (nebo extremistická feministka, jak kdo chce) v češtině vzhledla, protože v tomhle tolerantním a ohleduplném jazyce se ženy nesměšují s muži dohromady, a proti vši logice angličtiny by šla na úřad s tím, že odteďka se namísto Smith chce jmenovat Smithová. Úřednice by tvář v tvář obtížné a neodbytné občance jistě zařala zuby a chovala se profesionálně, ale po práci u kávička s kamarádkami by si už servítka brát nemusela. Dokáží si představit, že by použila snad i jedno z přídavných jmen naznačujících, že to dotyčná nemá v hlavě v pořádku, a k tomu dost možná i pojmenování pro samici některého z hospodářských zvířat.